

Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“

I. Въведение

Анализът и оценката на потребностите за подкрепа на децата и учениците в община „Тунджа“ е разработен в съответствие с чл.196, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование, както и с действащото законодателство, свързано с прилагането на политики за закрила и подкрепа на децата и учениците.

Със заповед на кмета на Община „Тунджа“ е сформирана общинска работна група за изготвяне на Анализ на потребностите от подкрепа за децата и учениците в община „Тунджа“, която включва експерти от общинска администрация, директори на детски градини и училища на територията на общината, директора на Центъра за подкрепа за личностно развитие – ОЦИИД „Тунджа“, с. Кабиле, ръководители на социални услуги и др.

Чрез Анализа на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ се извършва оценка и се отчитат постиженията и слабите страни в областта на приобщаващото образование на децата и учениците от община „Тунджа“ в периода 2021-2022 г.

Анализът е етап от процеса на разработване на Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Ямбол и от процеса на стратегическо планиране на общинско ниво за периода 2023-2024 г. и поставя вниманието върху потребностите от подкрепа за преодоляване последиците от пандемията COVID-19, в общия контекст на демографска ситуация, социално-икономическо състояние, национални и общински политики, свързани с образованието.

Анализът цели да бъдат поставени приоритетите, целите за приобщаващо образование, да се планират конкретните мерки за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в съответствие с конкретните потребности на всяко дете или ученик в детските градини, училищата и Общинския център за подкрепа за личностно развитие на територията на община „Тунджа“ през 2023-2024 година.

В обхвата на Анализа са включени всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“, Общинския център за подкрепа за личностно развитие „Център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“, социални услуги за деца и ученици.

В процеса на изготвяне на анализа са използвани следните методи и подходи:

Систематизиране на данни, информация, събирани текущо и целево от общинската администрация.

Работни срещи между представители на общинска администрация, директори на образователни институции, Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, представители на регионални структури на Министерство на образованието, с участието на представители на консултативни съвети на общинско ниво, с ръководители и екипи на социални услуги за деца, социални партньори, кметове и кметски наместници, представители на местни обществени организации, социални услуги и читалища, други заинтересовани страни

(родители, ромски образователни сътрудници, здравни медиатори, представители на Местна активна група по програми РОМЕД и РОМАКТ).

На база на предоставената информация е описано текущото състояние, изведени са предизвикателствата във връзка с предоставянето на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, отчетени са специфичните потребности на конкретни целеви групи за подкрепа, тенденциите и перспективите в развитието на дейностите на територията на община „Тунджа“, както и възможностите и ресурсите за планиране и осъществяване на адекватни мерки за обща и допълнителна подкрепа през новия стратегически период 2023-2024 г.

II. Състояние и предизвикателства

1. Демографска характеристика на община „Тунджа“ и тенденции.

Демографското състояние на територията на община "Тунджа" не се отличава съществено от посоката и динамиката на демографските процеси в национален мащаб. Населението по данни на НСИ към 31.12.2021 г. е 22 409, в т. ч. 11 243 жени и 11 166 мъже. Негативните демографски процеси в общината са сходни с тези в областта, в Югоизточен район като цяло и в малките населени места в страната.

Част от 44 – те населени места в общината са с положителен естествен прираст, а други – с отрицателен. Четири населени места към 31.12.2021 г. са с население под 100 души - Асеново, Видинци, Драма, Дряново, а към същия период - седем са с население 1 000 и повече души по постоянен адрес - Безмер, Бояджик, Веселиново, Завой, Кукорево, Роза и Тенево. Запазва се тенденцията за намаляване на населението като цяло в общината, както и на застаряване.

В някои населени места има увеличаване на населението след преброяването от 2021 г., напр. Веселиново, Стара река, Завой и др. Положителен естествен прираст има при ромското население на общината, което се регистрира в населени места като селата Завой, Веселиново, Кукорево и Хаджидимитрово.

Таблица 1. Естествено движение на населението през 2021 г. по области, общини и пол.

Области	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Ямбол	1067	551	516	2746	1 491	1 255	-1679	-940	-739
Болярново	32	18	14	111	59	52	-79	-28	-38
Елхово	107	63	44	353	186	167	-246	-123	-92
Стралджа	139	73	66	346	183	163	-207	-110	-97
Тунджа	208	101	107	694	386	308	-486	-285	-201
Ямбол	581	296	285	1 242	677	565	-661	-381	-280

Източник: НСИ

Таблица 2. Механично движение на населението през 2021 г. по области, общини и пол.

Област Общини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Ямбол	2 562	1 152	1 410	3 008	1 340	1 668	-446	-188	-258
Болярово	216	99	117	163	75	88	53	24	29
Елхово	361	159	202	431	191	240	-70	-32	-38
Стралджа	209	92	117	370	165	205	-161	-73	-88
Тунджа	564	244	320	714	311	403	-150	-67	-83

Източник: НСИ

През 2022 година в община "Тунджа" е отчетен най-висок отрицателен естествен прираст на населението в областта (- 371 души) и с най-висок механичен прираст (188 души) в област Ямбол.

Неблагоприятни фактори, които влияят върху демографската ситуация са ниската раждаемост, емиграционните и имиграционните процеси, протичащи в общината, свързани с липса или ограничени възможности за заетост, продължаване на образованието в други градове или чужбина и др.

Процесите на трудова миграция засягат най-вече младежи и хора в трудоспособна възраст.

Таблица 3: Население под, във и над трудоспособна възраст в Община „Тунджа“ към 31.12.2021 г.

Население под, във и над трудоспособна възраст	Общо	Мъже	Жени
Население	22 409	11 166	11 243
Под трудоспособна възраст	2 904	1 523	1 381
В трудоспособна възраст	11 469	6 411	5 058
Над трудоспособна възраст	8 036	3 232	4 804

По данни на НСИ.

По данни на Дирекция „Човешки ресурси и ГРАО“ през 2022 г. родените с постоянен адрес в Община „Тунджа“ са 199 деца, спрямо 193 деца през 2021 г.

Починалите с постоянен адрес в Община „Тунджа“ през 2022 г. са 546, с 53 души по-малко от починалите през 2021 г.

2. Общи данни и характеристика на институциите в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“

2.1. Детски градини

През учебната 2022/2023 година на територията на община „Тунджа“ предучилищно образование се осъществява в 5 детски градини, като към тях са разкрити целодневни детски групи в други 12 населени места на територията на общината, както следва:

Детска градина „Дечка Сюлемезова“, с. Веселиново, община „Тунджа“ с една изнесена целодневна детска група в с. Чарган;

Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“ с изнесени целодневни групи в селата Безмер, Дражево и Хаджидимитрово;

Детска градина „Щурче“, с. Кукорево, община „Тунджа“ с изнесени групи в селата Окоп и Победа;

Детска градина „Звездица“, с. Скалица, община „Тунджа“ с изнесени групи в селата Ботево, Бояджик и Роза;

Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево, община „Тунджа“ с изнесени групи в селата Генерал Инзово, Крумово и Маломир.

За учебната 2022/2023 година в Списъка на защитените детски градини и училища в Република България, приет с Решение на Министерски съвет №994 от 9 декември 2022 г., са включени Детска градина „Звездица“, с. Скалица, община „Тунджа“, област Ямбол, Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево, община „Тунджа“, област Ямбол, Целодневна детска група „Радост“, с. Бояджик, част от Детска градина „Звездица“, с. Скалица, община „Тунджа“.

С Решение № 293 от Протокол №18 от 26.11.2020 г., т.21 от дневния ред, Общински съвет „Тунджа“ реши да се въведе и осъществява задължително предучилищно образование и за 4-годишните деца в детските градини на територията на общината. През учебната 2021/2022 г. в задължително предучилищно обучение са обхванати общо 136 деца на 4-годишна възраст, а през 2022/2023 г. – общо 119 деца.

От учебната 2021-2022 година в с. Роза е разкрита нова полудневна детска група към Детска градина „Звездица“, с. Скалица, община „Тунджа“. След извършени инвестиции от учебната 2022/2023 г. са осигурени условия за целодневна организация на предучилищното образование на децата в групата.

За всички деца, които са обхванати в общинските детски градини и в подготвителните групи към общинските училища в селата Завой и с. Веселиново, е осигурена подкрепа чрез прилагане на интегрирани мерки за осигуряване на достъп до предучилищно образование (отмяна на таксите, осигурен безплатен превоз, социална подкрепа, общностна работа и др.)

През учебната 2021/2022 година равният достъп до ранна детска грижа и качествено предучилищно образование е гарантиран чрез 4 яслени групи към общински детски градини, 25 целодневни групи в общинските детски градини и три полудневни подготвителни групи, две от които в общинските училища в селата Завой и Веселиново. Общо в общинската система на предучилищното образование са обхванати 589 деца.

През учебната 2022/2023 година в общинските детски градини са сформирани 3 яслени групи и 26 целодневни детски групи. Сформирани са 2 полудневни подготвителни групи в общинските училища в селата Веселиново и Завой. Общо в общинската система на предучилищното образование са обхванати 572 деца.

2.2. Общински училища

Мрежата от общински училища осигурява достъп до начално, основно и средно професионално образование и включва две начални училища, 6 основни училища, 1 обединено училище и 1 средно училище:

Начално училище "Васил Левски", с. Завой;
Начално училище "Св. Климент Охридски", с. Крумово;
ОУ "Христо Ботев", с. Ботево;
ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Бояджик;
ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Веселиново;
ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Дражево;
ОУ "Христо Ботев", с. Кукорево;
ОУ "Св. Паисий Хилендарски", с. Роза;
ОБУ „Васил Левски“, с. Тенево ;
СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица.

За учебната 2022/2023 година в Списъка на защитените детски градини и училища в Република България, приет с Решение на Министерски съвет №994 от 9 декември 2022 г., са включени Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик, община „Тунджа“ и Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица, община „Тунджа“.

Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица, община „Тунджа“ е включено в Списъците на иновативните училища в Република България за учебната 2021/2022 година и за учебната 2022/2023 година.

През 2022 г. завърши петият випуск дванадесетокласници по специалността „Лозаровинарство“ в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица.

През 2021/2022 и 2022/2023 учебни години в Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, успешно е реализиран прием на ученици в една професионална паралелка в 8 клас по две специалности със срок на обучение 3 години – специалност „Шлосерство“ и специалност „Производство на хляб и хлебни изделия“, която е включена в Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2022/2023 година.

В сътрудничество с екипите на общинските училища, се насърчава ученето и реинтегрирането в образователната система и на лица, навършили 16 години и възрастни без начално и основно образование от уязвими групи, вкл. и роми, чрез самостоятелна форма на обучение.

През учебната 2021/2022 г. самостоятелна форма на обучение е организирана за общо 78 лица, навършили 16 години в три общински училища – ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево, ОУ „Христо Ботев“, с. Кукорево и Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево.

През учебната 2022/2023 г. самостоятелна форма на обучение е организирана за общо 120 лица, навършили 16 години в три общински училища – ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево, ОУ „Христо Ботев“, с. Кукорево и Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево.

Функционирането на средишни и защитени детски градини и училища в общинската образователна инфраструктура е ключово от гледна точка на социалната интеграция и приобщаващото образование на децата и учениците, които живеят в малките населени места на територията на общината.

Таблица 5. Брой на учениците в дневна форма на обучение в училищата на територията на община „Тунджа“ към 01.1.2021 г., към 01.1.2022 г. и към 01.1.2023 г

Брой ученици в дневна форма на обучение в училищата на територията на община „Тунджа“	към 1.1.2021 г.	към 1.1.2022 г.	към 1.1.2023 г
Ученици 1- 4 клас	445	439	472
Ученици 5- 7 клас	391	356	333
Общо ученици от 1 - 7 клас	836	795	805
Ученици в 8 -12 клас	97	111	109
Общ брой на ученици от 1 до 12 клас	933	906	914

Източник: Национална електронна информационна система за предучилищно и училищно образование – НЕИСПУО, Кампания 2

В десетте общински училища са осигурени условия и се осъществява целодневна организация на учебните занимания, която включва: образователна подготовка, самоподготовка, отдих, занимания по интереси, здравословно безплатно обедно хранене. През последните две учебни години делът на учениците, обхванати в групите за целодневна организация на обучение, е около 89 на сто.

Таблица 6: Данни за броя на групите за целодневна организация на обучение и броя на учениците, включени в целодневна организация на учебния ден.

Учебна година	Брой групи за целодневна организация на обучение	Брой на учениците, включени в групите за целодневна организация на обучение
2019/ 2020 г.	38	798
2020/2021 г	35	719
2021/2022 г.	34	701
2022/2023 г.	32	720

През 2022 г. Начално училище „Васил Левски“, с. Завой, община „Тунджа“, в което са сформирани 3 групи за целодневно обучение, получи финансиране в размер на 7 986 лв. по Национална програма „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“, модул 2 „Подкрепа на целодневното обучение на учениците“. Продължава добрата практика за предоставяне на безплатни закуски и обедно хранене за всички ученици, включени в целодневна организация на обучението.

Осигурено е съфинансиране от общинския бюджет за предоставяне на топъл обяд на общо 89 ученици от Начално училище „ Васил Левски“, с. Завой и от Начално училище „Св. Климент Охридски“, с. Крумово по проект, който Община „Тунджа“ реализира в партньорство с Областния съвет на Български червен кръст повече от десет години.

В рамките на целодневната организация се осигурява подкрепа на личностно развитие на всяко дете в съответствие с неговите потребности и чрез занимания по интереси.

2.3. Център за подкрепа за личностно развитие - Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“ - с. Кабиле

На територията на община „Тунджа“ осъществява дейност един център за подкрепа за личностно развитие - Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, в който се провеждат занимания с деца и ученици за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.

През учебната 2022/2023 година в Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, са сформирани 12 групи по интереси в областта на изобразителното и приложното, като в тях са обхванати 137 деца и ученици.

3. Групи деца и ученици в общинската образователна инфраструктура.

3.1. Данни за деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“ за учебната 2022/2023 г.

Детска градина	Брой деца със СОП
Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“	2
Детска градина „Щурче“, с. Кукорево, община „Тунджа“	1
Детска градина „Звезда“, с. Скалица, община „Тунджа“	1
Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево, община „Тунджа“	1
Общ брой деца със СОП в общинските детски градини	5
Училище	Брой ученици със СОП
Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик	8
Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, с. Дражево	1
Основно училище „Христо Ботев“, с. Кукорево	2
Основно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза	1
Средно училище „Св. Паисий хилендарски“, с. Скалица	7
Общ брой ученици със СОП в общинските училища:	19 ученици

Източник: Национална електронна информационна система за предучилищно и училищно образование – НЕИСПУО, Кампания 2.

3.2. Данни за деца и ученици с хронични заболявания, за деца и ученици в риск и деца и ученици с изявени дарби за учебната 2021/2022 г.

За учебната 2021/2022 г. по данни на директорите на общинските образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование общо 19 деца и ученици са с хронични заболявания, общо 29 ученици са в риск, а общо 69 деца са с изявени дарби.

През учебната 2022/2023 г. в детските градини и училища на територията на община „Тунджа“ е отчетена висока концентрация на деца и ученици от уязвими групи по критерий "образователно ниво на родителите (настояниците)".

Според информацията, подадена от директорите в НЕИСПУО, модул „Характеристика на средата - образователното ниво и трудовата заетост на семейството“, по-голяма част от общинските образователни институции попадат в пета или четвърта група.

III. Приобщаващо образование в общинските детски градини, училища и Център за подкрепа за подкрепа за личностно развитие – Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“

Общата и допълнителната подкрепа се осигурява там, където са децата и учениците – в детските градини, училищата и в центъра за подкрепа за личностно развитие.

В случаите по чл.111, ал.1, т.1 от Закона за предучилищното и училищното образование - в домашни или в болнични условия, а при необходимост от разширяване на общата и допълнителната подкрепа, която се осигурява в детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие, и в зависимост от спецификата на дейностите - и от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии.

Във връзка с пандемията от COVID-19 и когато поради извънредни обстоятелства присъственият образователен процес в образователните институции е преустановен, в Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование са регламентирани редът и условията за осъществяване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в зависимост от спецификата ѝ, доколкото и ако е възможно, от разстояние в електронна среда.

За осъществяване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата на територията на община „Тунджа“ работят педагогически специалисти като психолог, логопед, педагогически съветник, ресурсен учител и др. според потребностите на детето.

По-голяма част от специалистите са осигурени от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ - гр. Ямбол.

През учебната 2022/2023 г. ресурсно подпомагане на 8 ученици със СОП е осигурено от Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик.

Логопеди, социални работници, психолози и образователни медиатори/ сътрудници са наети и по проекти с осигурено външно финансиране.

През 2022 г. в общинските училища работят общо 12 образователни медиатори и трима социални работници, за които е осигурено финансиране по проекти и по Национална програма „Подкрепа на образователните медиатори и социални работници“ на Министерство на образованието и науката или от бюджета на образователните институции. Дейностите по националната програма на образователното министерство продължават до юни 2023 г. и са финансово обезпечени със средства за 2022 г. и 2023 г. в общ размер на 130 595 лв.

В обхвата на националната програма „Подкрепа на образователните медиатори и социални работници“ не са включени общинските детски градини.

През 2022 г. в общинските детски градини длъжността „образователен медиатор“ е осигурена чрез заетост на 1 лице за период от 6 месеца единствено от Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“ по проект, финансиран от Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ).

Ташка Мутафова, медиатор в Основно училище „Христо Ботев“, с. Кукорево, община „Тунджа“ е отличена с награда за популяризиране на ромската култура и традиция в конкурс на Център „Амалипе“. Церемонията по връчване на наградите се състоя в Министерство на образованието и науката.

В отделни случаи в рамките на средствата на делегирания бюджет в общинските училища е осигурена щатна численост за длъжностите на психолог и/или логопед и за педагогически съветник.

Общинските образователни институции и центърът за подкрепа за личностно развитие включват в годишния план за дейността мерките за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

В изпълнение на разпоредбата на чл. 7 от Наредбата за приобщаващото образование за организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и училището в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя координатор. Координаторът осигурява съгласуваност екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

Общата подкрепа за личностно развитие се предоставя на всички деца и ученици в съответствие с чл. 178 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания и с изяви дарби в съответствие с чл.187 и чл.188 от Закона за предучилищното и училищното образование, въз основа на оценката на индивидуалните потребности.

Оценката на индивидуалните потребности са извършени от специалисти в съответствие с разпоредбата на Наредбата за приобщаващото образование.

В случаите, когато детската градина или училището не може да осигури специалисти ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности, в законово определения срок, директорът подава информация до община „Тунджа“ с искане за осигуряването му, като посочва видовете специалисти за ресурсното подпомагане. Когато общината не може да осигури необходимите специалисти, по искане на директора, дейностите за ресурсно подпомагане се осигуряват от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ - гр. Ямбол.

През учебната 2022/2023 г. общо 16 деца и ученици със специални образователни потребности получават ресурсно подпомагане от ресурсен учител, назначен към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ - гр. Ямбол.

През двугодишния период на действие на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Ямбол (2021-2022) и на Общинската стратегия за личностно развитие на децата и учениците в Община „Тунджа“ общата цел на приобщаващото образование е предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в образователни институции на територията на община „Тунджа“ чрез осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им, в съответствие с техните потребности.

Приобщаващото образование е ориентирано към създаване на условия за личностно развитие на децата и учениците и при нововъзникнали и продължителни кризисни обстоятелства – извънредно положение и епидемична обстановка:

- Осигуряване на условия за интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие на всяко дете и ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите;

- Ранно откриване на заложите и способностите на всяко дете и ученик и насърчаване на развитието и изявата им;

- Изграждане на позитивен организационен климат и на подходяща психологическа среда в образователните институции и в центъра за подкрепа за

личностна развитие чрез превенция на тормоза и насилието, преодоляване на проблемното поведение, възпитаване на добри поведенчески и мотивационни модели, формиране на социални и комуникативни умения;

- Осигуряване на квалифицирани, мотивирани, ангажирани и ефективни педагогически специалисти;

- Развитие на училищната общност чрез взаимодействие и обратна връзка между деца/ученици/родители – учители/педагогически специалисти; между училищната общност и местната общност; между училищната общност, местната общност, неправителствени организации, социални партньори и бизнеса;

- Междуйнституционално сътрудничество в процеса на осигуряване и осъществяване на обща и допълнителна подкрепа за децата и учениците, особено в условията на непредвидени и продължителни епидемични ситуации (COVID-19).

4. Обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“

- **Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;**

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти се осъществява във всички образователни институции на територията на община „Тунджа“ чрез дейностите, регламентирани в чл.16 от Наредбата за приобщаващото образование.

Екипната работа е от изключително значение за осъществяване на комплексната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институциите от системата на предучилищното и училищното образование на територията на Община „Тунджа“.

Педагогически специалисти, като психолог, специален педагог, логопед и др. в повечето от случаите не са назначени на щат към детската градина или училището, а са наети по проекти или предоставени от друга институция или социална услуга.

Реализирани са дейности за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти чрез включване в обучения по национални програми и по проекти. Осигурява се поддържаща квалификация и преквалификация на педагогическите специалисти, като се отчита необходимостта от кадри за дефицитни длъжности в съответната образователната институция.

- **Допълнителни занимания и модули за преодоляване на обучителни затруднения.**

Общинските детски градини и училища с подготвителни групи участват в проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“. Проектът се финансира по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Конкретен бенефициент е Министерство на образованието и науката, а партньор е Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ).

По проекта в общинските детски градини и училища с подготвителни групи през учебната 2021/2022 г. са сформирани общо 21 групи за допълнителна подготовка по български език на деца от етническите малцинства в задължителна предучилищна възраст. В групите са обхванати около 141 деца. През учебната 2022/2023 г. са сформирани общо 19 групи за допълнителна подготовка по български език на деца от етническите малцинства в задължителна предучилищна възраст. В групите са обхванати общо 87 деца.

През летните месеци на 2021 г. и 2022 г. по проект „Желани пространства“ - комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“, финансиран по ОП РЧР 2014-2020, приоритетна

ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, процедура BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“ се реализира образователната услуга „Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност за равен старт в училище“ (Лятно училище). Сформирани са общо 4 групи с по 15 деца - общо 60 деца в задължителна предучилищна възраст в селата Завой, Кукорево, Хаджидимитрово. Програмата на лятното училище се осъществи в рамките на 4 часа дневно с помощта на педагог и медиатор. С децата са проведени интерактивни ролеви занимания с образователни елементи и игри, както и др. ситуации, чрез които да се съхранят и доразвият придобитите знания и социални умения, усвоени от децата през учебното време в предучилищните групи, преди да постъпят в първи клас.

Занимания за повишаване на училищната готовност на децата в задължителна предучилищна възраст са организирани и по проект „Училище в действие“, Договор № BG05M2OP001-3.014-0002-C01, финансиран по процедура BG05M2OP001-3.014 МИГ Тунджа – мярка 3.9. „Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места“, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

Проектът се реализира ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Веселиново – Бенефициент, в партньорство с НУ „В. Левски“, с. Завой.

Чрез проектната дейност „Лятна детска Академия“ е подкрепена училищната готовност на общо 40 деца от полудневните подготвителни групи в общинските училища в селата Веселиново и Завой, подлежащи на обучение в първи клас.

В дейността са включени и родители. Проведени са две съвместни едnodневни образователни посещения на територията на МИГ „Тунджа“ - НАР с. Кабиле.

Образователната дейност се осъществи от учители с начална педагогика в сътрудничество с двама образователни медиатори и двама доброволци от ромския етнос. В програмата на лятната детска академия са включени образователни състезания, викторини, културни и развлекателни активности.

Общинските училища участват в проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“. Конкретен бенефициент по процедурата BG05M2OP001-2.011 „Подкрепа за успех“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 (ОП НОИР 2014-2020), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове е Министерството на образованието и науката. Изпълнението на проекта приключи към 30 юни 2022 г.

Във всички училища на територията на община „Тунджа“ се провеждат допълнително обучение и консултации по учебните предмети от задължителната подготовка за преодоляване на затруднения.

- **Кариерно ориентиране на учениците**

В общинските училища се провеждат дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване за подпомагане на учениците в техния избор на образование в по-горна степен и/или избор на професия, както и за осъществяване на връзка между училищата и бизнеса:

Обсъждат се теми във връзка с кариерното ориентиране се в часа на класа и в занимания по интереси.

Организирант се срещи между учениците и представители на средни училища както и посещения в средни училища. Представят се условията за прием, информация за предлаганите специалности, програмите и ресурсите за обучение, възможностите за последваща реализация.

Целенасочено се работи за развитие на професионалното образование на територията на община „Тунджа“ чрез инициативи за кариерно ориентиране към специалностите, по които се осъществява прием след завършен 8 клас в Средно

училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица и Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, община „Тунджа“.

През 2022 г. в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица, завърши петия випуск дванадесетокласници по специалността „Лозаровинарство“. Един от успешно дипломираните ученици завърши образованието си във висше училище.

За кариерно ориентиране на учениците средното училище организира:

- родителски срещи за предлаганата от училището професия, с оглед реализирането на учениците след завършване на образованието си. Посочена е връзката между професията „Лозаровинар“ на територията на община „Тунджа“ и условията за реализирането ѝ на пазара;

- практически занятия във винарска изба в с.Скалица, земеделски кооперации на територията община Тунджа;

- среща-разговор с възпитаник на училището и абсолвент в Аграрен университет-Пловдив;

- посещение на международно изложение „Винария 2022“ в гр. Пловдив и Винарска изба „Вила“- Ямбол;

- инициативи за професионално и кариерно ориентиране „Отворени врати в учебната работилница“ за представяне на професията „Лозаровинар“ пред по-малките ученици 1-7 клас от СУ Скалица, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик и ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево; както и учениците от група „Млад винар“ в СУ Скалица представиха пред учители и родители сомелиерството и съчетаването на вино с храна.

Проект „С надежда за бъдеще“ обединени ресурсите на Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“ - бенефициент и на партньорите ОУ „Христо Ботево“, с. Ботево и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик - партньори. Дейностите по проекта допринесоха за подобряване на достъпа на учениците от уязвими общности до образование, социалното приобщаване и повишаване на възможностите им за социална и професионална реализация.

Подобрена е образователната среда за професионално обучение, като са изградени интерактивен кабинет по практика и кът за свободното време на учениците и почивка по време на производствена практика в коридора на учебно - практическия корпус.

Закупени и са доставени учебници за учениците от осми до дванадесети клас в професионалните паралелки на средното общинско училище.

Проведени са две информационни кампании за трите училища за учениците от 6 и 7 клас, относно професионалното ориентиране на учениците, междуучилищен обмен и общо шест срещи на учениците от 6 и 7 клас за всяко училище поотделно с различни местни работодатели. Разширени са познанията относно професиите и бъдещата професионална реализация на учениците.

През учебните 2021/2022 и 2022/2023 г. в Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, община „Тунджа“ е реализиран прием в осми клас - една паралелка с две специалности: профил „Машиностроене, металообработване и металургия“, професията „Шлосер“, специалност от професия „Шлосерство“ и профил „Хранителни технологии“, професия „Хлебар-сладкар“, специалност „Производство на хляб и хлебни изделия“.

Дейности за кариерно ориентиране са проведени по Проект BG05M2OP001-3.014-0004-C01 „ПОСОКИ - Взаимодействия в училищната общност за пълноценно интегриране, равен достъп до качествено образование и успешна бъдеща реализация на ученици от малките населени места.“ Проектът се финансира по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020г., приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“, процедура BG05M2OP001-3.014 „МИГ-Тунджа – мярка 3.9 „Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места“, чрез Водено от общностите местно развитие“

и се реализира от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Дражево - бенефициент, в партньорство с ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово.

В рамките на проектната дейност „Ти избираш своята бъдеща професия“ в общинските основни училища в селата Дражево и Роза са сформирани 2 ученически клуба „Кариера“, в които чрез интерактивни форми и методи на работа, използване на аудио-визуални средства и презентации учениците се запознаха с характеристиките на различни професии и възможностите за професионална реализация на територията на МИГ-Тунджа. Проведени са 16 професиографски екскурзии до предприятия на територията на МИГ - Тунджа. При посещенията в предприятията учениците се запознават в реална среда с условията за упражняване на различни професии, което допринася за по-доброто им професионално ориентиране.

ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Дражево реализира дейности по Национална програма „Бизнесът преподава“ 2022 г.

• **Занимания по интереси**

За децата и учениците от общинската образователна система са осигурени условия и възможности за участие в занимания по интереси чрез включване в различни дейности на детската градина, училището, ОЦИИД с. Кабиле, по проекти и чрез форми на работа в народните читалища. На децата и учениците се предоставя подкрепа за участие и изява на общинско, областно и регионално ниво.

Центърът за подкрепа за личностно развитие – Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“ осигурява възможности за развитие на творческите способности на децата и учениците.

През учебната 2021/2022 г. са сформирани 12 групи, като в тях са обхванати общо 117 деца и ученици. Броят на групите и участниците в тях се запазва и през учебната 2022/2023 г., като в тях участват общо 137 деца и ученици.

Реализирани са извънкласни дейности и занимания по интереси в изпълнение на утвърдени Годишни програми на Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“ .

През 2022 година със съдействието на Сдружението на директорите на общинските училища се проведе традиционният „Бал на седмокласниците и десетокласниците“.

Екипът на центъра организира дейности в рамките на Международния младежки фестивал в с. Безмер.

В навечерието на Коледа, Община „Тунджа“ организира общински детски празник „Коледни звезди над Тунджа“ с участие на деца от различни етноси от общинските детски градини и от полудневните подготвителни групи в общинските училища в селата Завой и Веселиново.

Занимания по интереси се осъществяват в рамките на целодневната организация на обучението и чрез дейности за развитие на способностите, компетентностите и за изява на дарбите на учениците по чл.16а от Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Община „Тунджа“ организира съвместно с общинските училища извънкласни дейности, които се финансират със средства от благотворителни инициативи.

В периода от 15 август 2022 г. до 9 септември 2022 г. Община „Тунджа“ за поредна година реализира безплатна програма за летни интерактивни занимания за ученици в Посетителския център в местността „Бакаджик“. В Програмата участваха четири организирани групи - общо 40 ученици от четири общински училища. Средствата са осигурени от Общинския фонд за подпомагане на ученици и студенти с високи постижения в образованието, изкуството и спорта.

Общината, учебните и детски заведения и неправителствения сектор осигуряват извънкласни и извънучилищни форми на работа, организирани с ресурсите на проекти с външно финансиране.

По проект „Подобряване на природозащитното състояние на видове в мрежата НАТУРА 2000 чрез подхода BOMP на територията на МИГ „Тунджа“, изпълняван от Фондация „Екология, комуникации и общество“, в местността „Бакаджик“ са проведени 10 тридневни интерактивни лагери за общо 100 ученици от общинските училища.

През 2021 г. Община „Тунджа“ реализира проект „КОМПАС – Интегрирани мерки за социално включване в община „Тунджа“ - Договор за БФП № BG05M9OP001-2.018-0013-C01 по ОП РЧР и Договор за БФП № BG05M9OP001-2.018-0013-2014BG05M2OP001-C01 по ОП НОИР. Проектът се финансира по две оперативни програми - Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Дейностите по ОП НОИР се изпълняват в партньорство с Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“ и Сдружение „Ромска академия за култура и образование“ (РАКО), гр. Сливен.

По проекта в общинските детски градини и училищата с подготвителни групи в селата Бояджик, Веселиново и Завой са сформирани 19 читателски клубове с участието на 140 деца в предучилищна възраст, 43 ученици и 46 родители от различните етноси, включително роми. Дейността е насочена към формиране у децата в предучилищна възраст интерес към книгата и четенето, още през времето, когато детето няма умения за четене, чрез активности, които са част от културата на четене.

Дейността се реализира под формата на мобилни детски библиотеки, ателиета, нарочни общностни събития с фокус върху книгата и четенето.

Проведено е интерактивно общностно събитие „Да нарисуваме толерантността“ под формата на широки обществени дискусии и пленери за най-малките жители на селата – деца и ученици. В изпълнение на проектната дейност са нарисувани общо 25 живописни платна на открито на фасади на общински детски градини и училища. Децата и учениците, заедно с родители и местната общност, пряко участваха в дискусиите, изготвянето и изпълнението на стенописите.

Дейността осигури възможност за изява на децата и учениците, допринесе за консолидиране на училищните общности и за пълноценно участие в живота на местната общност.

През 2022 г. успешно приключиха дейностите по общо четири проекта, финансирани по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020г., приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“, по процедура BG05M2OP001-3.014 „МИГ-Тунджа – мярка 3.9 „Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места“, чрез Водено от общностите местно развитие“ .

Община „Тунджа“ в партньорство с общинските детски градини реализира проект „Пъстра палитра - иновации за приобщаване“, Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M2OP001-3.014-0003-C01 от 07.05.2020 г. Постигнати са целите на проекта, като са приложени иновативни интерактивни ефективни и ефикасни механизми за подкрепа на социалното включване на деца от маргинализирани групи чрез подобряване на достъпа им до качествено образование и превенция на ранното напускане на образователната система на територията на община „Тунджа“.

По проекта е създадена алтернативна среда за иновации и детско развитие - Общинският център за иновации и детско развитие „Тунджа“. В центъра и в общинските детски градини, както и в училищата с подготвителни групи е реализирана нарочна Програма за иновации и детско развитие, чрез която се надгражда работата в детските градини и подготвителните групи на училищата. Програмата включва иновативни

интерактивни занимания, образователни и творчески дейности, анимации, съвместни общности инициативи и събития, за деца, за деца и учители, за деца, учители и родители от различни населени места. По този начин децата от детските градини и от подготвителните групи на училищата преодоляват рамките на малката общност, общуват и комуникират с деца, учители и родители и от други населени места. В прилежащото дворно пространство на центъра са доставени и монтирани съоръжения за игра и активности.

На 15 април 2022 г. в Общинския център за иновации и детско развитие „Тунджа“, с Козарево се проведено интерактивно събитие „Водим бъдещето за ръка“. В събитието участваха общо 132 деца в предучилищна възраст от различни етноси от Детска градина „Дечка Сюлемезова“, с. Веселиново, Детска градина „Изворче“, с. Кабиле и от детските групи към нея в селата Безмер, Дражево и Хаджидимитрово, от Детска градина „Щурче“, с. Кукорево и детските групи към нея в селата Окоп и Победа, от Детска градина „Звездица“, с. Скалица и детските групи към нея в селата Ботево, Роза и Бояджик и от Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево.

С цел обединяване на общностите в общинските детските градини и насърчаване на родителското участие не само в живота на детската градина, а при вземане на решения и формулиране на образователни политики е въведен модел на родителско участие: родители - доброволци. С участието на около 170 родители-доброволци от различни етноси, включително от ромския етнос, в прилежащите дворни пространства към общинските детски градини са изградени общо 17 зони „Споделени пространства“, в които са монтирани съоръжения за игра, занимания и взаимодействие на открито. Обособяването на зоните се случва с консолидирано решение и общ доброволен труд на родителската общност и екипа на детската градина. В обособените зони „Споделени пространства“ са проведени общо 25 специални общностни събития, вкл. екологични инициативи, в рамките на които са засадени 51 дървета, 85 храсти и 170 рози.

В изградените „Споделени пространства“ се случва ежедневна комуникация на общността на детската градина - децата, учителите и родителите. Тук и след приключване на проекта се провеждат съвместни общностни събития - празници, дискусии по важни за детската градина и за децата теми, родителски срещи на открито и др.

По проекта са проведени общо 17 пътуващи театрални работилници за деца и възрастни. В проектната дейност участваха общо 547 деца, родители от различни етноси и педагози.

Реализирана е подкрепа за социално включване на деца, ученици и пряко родителското участие чрез организиране и провеждане на 80 интерактивни пейнтбол игри за сплотяване на общностите в общинските детски и учебни заведения. След края на всяка от игрите се състоя общностна дискусия относно целите и приоритетите в развитието на образователната институция, обсъждани са политики и конкретни казуси, касаещи развитието, възпитанието и образованието на децата и учениците. Тези дискусии и обсъждания са протоколирани и представени пред ръководството на съответното училище и в общината като обратна връзка и предложения в областта на общинското образование. В пейнтбол игрите са включени над 883 ученици, учители и родители. Пейнтбол игрите насърчават екипността, отборността, общностния дух, стратегическото мислене, взаимодействието и комуникацията в рамките на детските и учебни заведения в община „Тунджа“. Дейността допринесе за пълноценното и непосредствено взаимодействие с родителите в рамките на общинската образователна инфраструктура и реализира мерки за превенция на отпадането от образователната система.

В края на месец май 2022 г. в местността „Бакаджик“ се проведе Общинска детска асамблея „Тунджа“ - творчество и красота“. В тридневния форум - Общинска детска асамблея „Тунджа“ - творчество и красота“ са реализирани концерт на отритата сцена,

творчески работилници в тематичните направления: музика, литературно творчество, изобразително изкуство, фотография, танц, театър. Активностите в обособените пространства за съвместно творчество са модерирани от творци и от педагози. Събитието се превърна в платформа за изява на таланта на децата и учениците от община „Тунджа“ и осигури възможност за комуникация между деца и родители от различни малки населени места от община „Тунджа“ и от различни етноси. В Общинска детска асамблея участваха общо над 240 деца, ученици, учители и родители от различни населени места, включени в общинската образователна инфраструктура.

С рисунките на участниците ателието по изобразително изкуство е експонирана изложба в административната сграда на община „Тунджа“ по повод 1 юни - Международния ден на детето.

Чрез дейностите по проект „Училище в действие“, който се реализира от ОУ „Св. св. Кирил и Методий“- с. Веселиново в партньорство с НУ „В. Левски“, с. Завой се подобри социализацията, приобщаването и личностното развитие на общо 285 деца и ученици от двете училища. Насърчи се родителската и ученическа активност и в максимална степен се осигури дългосрочен и ефективен механизъм за пълноценна интеграция на учениците от ромската общност, родителите, учителите и доброволците. По проекта успешно са осъществени дейности за повишаване на родителския капацитет (Академия за родители); за екологично възпитание и природосъобразен начин на живот (еко-клубове „Природата – наш дом, ботанически градини, зелени класни стаи, едnodневни образователни екскурзии, екологични инициативи и кампании, фото-конкурси, екологични състезания и др.); за повишаване на училищната готовност на децата (Детска лятна академия с богати образователни и социализиращи дейности за деца и родители от ромския етнос); за формиране и развитие на дигитални умения; за толерантност и за интеркултурно образование чрез фолклорни работилници - „Кукери, коледари и тракийския фолклор“.

По проект „С надежда за бъдеще“, изпълняван в партньорство от общинските училища в селата Ботево, Бояджик и Скалица, са създадени са условия и възможности за занимания по интереси в общо пет ателиета „Хоби клуб на ученика“, в които през 2022 г. са обхванати общо 53 ученици от различни етноси. Изградени са две пространства в училище с. Скалица и кът на открито. Осъществена е лятна работа в рамките на два месеца в трите училища за по една седмица от 5 дни, в която са взели участие 134 ученици, общо 6 групи. Подобрена е материално-битовата среда в училището в с. Скалица, с цел по-близка и достъпна за учениците, чрез изграждането на кътове за учениците - изградени пространства, наподобяваща домашната среда на учениците чрез новото оборудване. Проведено е мега-събитие „Всички заедно“ за трите училища до Археологически резерват „Тракийски и античен град Кабиле“.

Работата с родителската общност е реализирана чрез „Мобилно училище“ и 6 мега-събития „Заедно можем“ за обединяване на училищните общности. Проведени са 10 срещи „Мобилно училище за родители“, като са включени над 100 родители и значими възрастни.

По проект BG05M2OP001-3.014-0004-C01 „ПОСОКИ - Взаимодействия в училищната общност за пълноценно интегриране, равен достъп до качествено образование и успешна бъдеща реализация на ученици от малките населени места“ в партньорство между ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Дражево - бенефициент и ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, са реализирани дейности като:

- **Работилница за родителски умения - създаване на Родителски клубове.** Сформирани са 3 родителски клуба с общо 30 родители за насърчаване на позитивното родителство и повишаване на родителския капацитет и ангажираност към училищния живот. В рамките на дейността през месец май 2022 година е проведена работилница

на открито „Работилница за ученици и родители сред природата“ в Етнографския комплекс „Старата Акбунарска къща“, с. Генерал Инзово.

- **Реална и виртуална читанка:** В трите училища са обособени съвременни пространства за четене „Реална и виртуална читанка“, които са обзаведени и оборудвани с ергономични маси, столове, лаптопи, електронни книги, художествена и учебна литература в хартиен вариант, електронен образователен софтуер. В пространствата за четене „Реална и виртуална читанка“ се провеждат четения, обсъждания на книги и срещи с автори, училищни състезания, конкурси и др.;

- **Работилница „Здраве от природата“:** В оборудвания кабинет по природни науки и 2 класни стаи на открито се провеждат учебни часове по природни науки, занимания по интереси и организиран отход, дейности за екологично възпитание и формиране на умения за грижа към природата и природосъобразен начин на живот.

- **Работилница „Безопасност на движението по пътищата“:** създадени са 3 работилници по *Безопасност на движение по пътищата* с участието на 170 ученици, 15 педагогически специалисти, 10 родители и 3 доброволци. Обособени са 3 мобилни площадки за провеждане на интерактивни занимания по БДП и са осигурени дидактически материали за провеждане на заниманията (светофари - 3 бр.; велосипеди - 8 бр.; тротинетки – 15 бр.; светлоотразителна палка - 3 бр.; сигнални жилетки - 10 бр.). Организирани са и са проведени 6 училищни състезания по БДП с участието на ученици, педагогически специалисти, родители и доброволци.

- **Лятна академия „Краезнание“:** В Лятна академия "Краезнание" са включени 60 ученици и 3 ръководители от трите училища. Участниците се запознаха с природни, исторически и туристически забележителности на родния край, посетиха Археологически резерват „Тракийски и античен град Кабиле“, Манастир „Рождество на Пресвета Богородица“ - Кабиле, Конна база- Кабиле. Проведе се конкурс за рисунка на тема „Обичам моя роден край“. Изнесената Лятна академия „Краезнание“ допринесе за патриотичното възпитание на учениците от различните етноси, за повишаване на чувството им на принадлежност и за изграждане на взаимоотношения на сплотеност, толерантност, взаимопомощ в мултиетническа среда, обогати знанията им.

По проекта се реализира двудневен междуучилищен обмен на успешни практики за подкрепа за социално включване на ученици от маргинализирани групи чрез подобряване на достъпа им до качествено образование. Включени са общо 20 учители и 20 родители от ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Дражево, ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово.

С прилагането на интегриран подход и изпълнение на дейностите, консолидирайки ресурси, с ангажираното участие на всички членове на училищната общност - ученици, родители, педагогически специалисти чрез проектите са надградени добрите практики за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“.

През 2022 година по кампания „Чиста околна среда - 2022“, конкурсна процедура „Обичам природата - и аз участвам“ на ПУДООС е реализиран проект „Моята зелена занималня“ и организирани занимания за екологично възпитание на открито с деца от Детска градина „Щурче“, с. Кукорево. Подобрена е образователната среда.

Извънучилищни и извънкласни дейности са организирани от общинските училища по Националните програми „Отново заедно“ и „Заедно в изкуствата и в спорта“ на МОН.

Насърчава се двигателна активност на децата и учениците чрез подобряване на условията за масов ученически спорт и подкрепа за провеждане на ученическите спортни игри.

По проект „Желани пространства“ - Комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“ през 2021 и 2022 година са проведени общо 24 интерактивни семейни занимания/ празници.

Ежегодно в Единен календар на Община „Тунджа“ за проявите в областта на културата, образованието и спорта се включват различни прояви и празници за изява на децата и учениците, някои от които са:

Общински детски празник „Деца играят на кукери“;

Конкурс за литературна творба, изобразително изкуство и фотоконкурс по повод 22 април - Ден на община „Тунджа“, Конкурс за рецитиране на творби за Деня на народните будители, Конкурс за рисунка на тема „Жътва“ и др.;

Уроци по родолюбие;

Международен фолклорен празник „От Цветница до Гергьовден“;

Състезание -конкурс по информационни технологии „Джон Атанасов“ и др.

• Библиотечно – информационно обслужване

В 4 общински училища функционира училищна библиотека, като училищната библиотека се обслужва от учители. Във другите училища са обособени зони или кътове за четене с детска литература.

В началото на учебната 2021 – 2022 г. издателство „Захарий Стоянов“ дари литература за всички 10 училища в община „Тунджа“.

Във всички образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование се провеждат инициативи и кампании, популяризиращи четенето – седмица на книгата, дни на четенето и др. Ученици участват в литературните дни и срещи с писатели и поети в рамките на програмата по повод Деня на община „Тунджа“ – 22 април.

Общинските училища разполагат с компютърни зали и интернет. За учениците е осигурен достъп до информация, провеждат се дейности за създаване на навици и насърчаване на четенето, за търсене и ползване на информация в интернет, за ползване на електронни образователни продукти, помагала и учебници.

Използват се ресурсите и библиотечния фонд на 40–те народни читалища на територията на общината.

• Грижа за здравето.

В общинската образователна инфраструктура са налични общо 18 здравни кабинета - 6 от тях са разкрити в училищата и 12 в детските градини. В учебно-възпитателните заведения, в които няма здравни кабинети са оборудвани шкафове за спешна помощ.

Здравното обслужване на децата в общинските детски градини и училища се осъществява по график от 14 медицински специалисти по здравни грижи.

Грижата за здравето на децата и учениците в общинските училища и детски градини се осигурява по график от назначени на щат медицински специалисти, както и от общопрактикуващите лекари.

Най-голямото предизвикателство, отговорност и задача е преодоляване на последиците по отношение на физическото и когнитивното развитие и психичното здраве на децата и учениците от пандемията, свързана с COVID-19.

Община „Тунджа“ заедно с учебните заведения, от 2008 г. продължава да осигурява безплатно обедно хранене за всичките ученици в общинските училища. В двете общински начални училища - НУ „Васил Левски“, с. Завой и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, които не са средищни, обедното хранене се осигурява по проекти в партньорство с Областен съвет на БЧК. В дейностите през учебната 2022/2023 г. са обхванати 89 ученици в начален етап на обучение

С грижа за здравето и с цел формиране на култура за здравословно хранене на децата и учениците в общинските детски градини и училища се реализират проекти по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. В дейностите са обхванати всички деца в предучилищна възраст и учениците от начален етап на обучение.

В община „Тунджа“ са назначени и работят на терен 8 здравни медиатори, които съдействат за повишаване на обхвата по Националния имунизационен календар на децата от 0 до 7 годишна възраст. Провеждат беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето.

В продължение на шест години – от 2016 г. Община „Тунджа“ реализира проект „Желани пространства“ - Комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“ по схема „Услуги за ранно детско развитие“ по ОП „РЧР“ 2014-2020. Първоначално проектът е на стойност 588 567 лв., с планирана продължителност на дейностите 28 месеца. След няколкократно заявено и аргументирано искане от страна на Община „Тунджа“ за анексиране на договора от Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, проектното финансиране възлиза на 1 880 331.20 лв., като срокът за изпълнение на дейностите се удължава до 30.06.2023 година.

Основната цел на проекта е превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата и други лица в риск, чрез интегрирани инвестиции в ранното детско развитие и социално включване в населените места на община „Тунджа“.

За период от 75 месеца (м. октомври 2016 г. - м. декември 2022 г.) по проекта се предоставят комплексни здравни, социални и образователни услуги. Това надгражда добрия опит и въведените практики по Проекта за социално включване и други инициативи с външно финансиране, които община „Тунджа“ реализира в последните години. Услугите се предоставят в Общностния център с кабинет за ранна интервенция на уврежданията в с. Козарево и в мрежата от детски градини на територията на общината, както и като мобилна работа в домовете на потребителите.

До декември 2022 г. по проекта са включени общо 844 потребители - деца, които заедно със своите семейства ползват услугите на 25 специалисти, в т.ч. трима социални работници, двама психолози, трима педиатри, две медицински сестри, един рехабилитатор, двама логопеди, една акушерка, един гинеколог, двама стоматолози, един юрист, шест медиатори, двама специални педагози и двама педагози в услугата „Допълнителна подготовка за равен старт в училище“.

До края на 2022 г. са извършени над 2300 стоматологични прегледа и над 4000 индивидуални педиатрични консултации на деца - потребители на възраст от 0-7 години. Оказана е помощ и подкрепа на над 840 родители на деца от 0 до 7 годишна възраст и бъдещи родители. Проведените домашни посещения от акушер са 361, а индивидуалните консултации са 166. Направените индивидуални консултации от гинеколог са 148, груповите срещи са 9.

- **Осигуряване на общезитие**

На територията на община „Тунджа“ не са разкрити общезития към училищата.

- **Поощряване с морални и материални награди**

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност, а именно:

- за постигнати отлични успехи в учебната дейност, класиране на призови места при реализиране на изследователски проекти или проекти за иновации в образованието;

- за класиране на призови места и постижения в общински, областни, регионални, национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и събития за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- за прояви на гражданска доблест, участие в доброволчески и благотворителни инициативи, за участие в дейности и прояви за приобщаване на децата и учениците към национално значими идеали и ценности.

Наградите за децата и учениците се учредяват, както следва:

- министърът на образованието и науката може да учредява национални награди;
- началникът на регионалното управление на образованието може да учредява регионални награди;
- кметът на общината със заповед може да учредява общински награди.

Директорът на образователната институция, след решение на педагогическия съвет, със заповед може да учредява награди за децата и учениците, определяни с правилника за дейността на съответната институция.

От 2009 г. в Община „Тунджа“ са приети и се прилагат Правила за условията и реда за отпускане на стипендии и еднократно финансово стимулиране на ученици, студенти и младежи от Община „Тунджа. Средствата се набират от благотворителни и дарителски кампании, основно от Коледния благотворителен бал.

През 2021 година е подпомогнат финансово с едногодишна стипендия един студент; на десет ученици от горен курс бяха отпуснати шестмесечни стипендии в общ размер на 4 360 лв. С еднократно финансово стимулиране са подпомогнати още 67 ученици в начален, среден и горен курс, сред които отличниците и осмокласниците в Средното училище в с. Скалица и Обединеното училище в с. Тенево.

Еднократно финансово стимулиране получи Кристиян Банов за подпомагане на подготовката и развитие на музикални умения и Даниел Асенов за спечелване на титлата в най-стария боксов турнир „Странджа“.

Финансово стимулиране за високи спортни постижения и за развитие на масовия спорт общината връчи през юни на изявени спортисти от Боксов клуб „Априлец“, с. Бояджик, а в края на годината са наградени девет от най-добрите боксьори на клуба.

Със сумата от 7 000 лв. година на два пъти е подпомогнато лечението на 5-годишния Виктор от с. Кабиле.

През 2022 г. за високи постижения в областта на образованието, изкуствата и спорта са отпуснати стипендии и еднократно финансово стимулиране на 136 деца, ученици, студенти и младежи от община „Тунджа“ в размер на 30 980 лв.

С еднократни помощи за лечение в размер общо на 25 000 лв. през 2022 г. са подпомогнати две деца.

• Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

През 2022 г. МКБППМН Тунджа е образувала 11 възпитателни дела. Наложени са възпитателни мерки по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, като съставът, разглеждащ делото, се ръководи от тежестта на извършената проява, инцидентна ли е или лицето има и други регистрирани прояви, както и от причините и условията, довели до извършването ѝ.

Най-често извършваните противообществени прояви са кражба на пари и вещи и унищожаване на чуждо имущество.

През 2022 г. към комисията работиха 3 обществени възпитатели, упражняващи надзор над 5 лица с рецидив в проявите.

Проведени са акции и кампании:

- ✓ Инициатива „С изкуство срещу насилието – да нарисуваме пъстър Великден“;
- ✓ 12 август – Международен ден на младежта;

✓ „Здравей, училище“ – на всички първокласници са раздадени комплект ученически пособия и книжка с приказки по повод първия учебен ден.

- **Логопедична работа.**

Във всички общински детски градини по проект са обособени зони за логопедична работа. Специалистите се осигуряват от училището или по проекти, социални услуги и/или от Регионалния център в областния град Ямбол (РЦПППО).

В повечето от детските градини и училища е извършена логопедична диагностика и децата и учениците с установени езиково-говорни нарушения са включени в логопедична работа.

Необходими са мерки за разширяване на обхвата на логопедичната диагностика, за осигуряване на повече квалифицирани специалисти и за подобряване на условията за достъп до логопедична грижа.

5. Допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се предоставя на следните целеви групи:

Деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);

Деца и ученици в риск;

Деца и ученици с хронични заболявания;

Деца и ученици с изяви дарби

Във връзка с осигуряването на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общинските образователни институция е обобщена следната информация относно:

- **Осигуреност с педагогически специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа в ДГ и училища.**

В общинските детски градини, които не прилагат делегиран бюджет, педагогическите специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа на децата се осигуряват чрез проектно финансиране и/или чрез целево финансиране по реда и условията на Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, както и предоставени от други институции (Регионалния център в областния град Ямбол РЦПППО) и социални услуги в общността.

В шест от общинските училища е разкрит щат и са назначени училищни психолози. В две е разкрита длъжност за „педагогически съветник“, а в три са назначени логопеди на непълно работно време. Щатната численост, която се обезпечават от бюджетите на общинските училища за педагогически специалисти е недостатъчна и се допълва от психолози, логопеди, наети по проекти.

- **Достъпна архитектурна среда:**

ДГ „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа е монтирана външна хидравлична платформа, както и адаптирани санитарни помещения.

При входа на сградата на целодневна детска група „Роза“, с. Роза, община „Тунджа“ има подстъп за достъп и адаптирано санитарно помещение.

ДГ „Кольо Тенев“, с. Тенево, община „Тунджа“ – изградена рампа.

Достъпна архитектурна среда е изградена в НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, община „Тунджа“ – изградена е рампа за достъп, санитарно помещение с достъп на инвалидни колички и монтирана хоризонтална ръкохватка.

Изградена е външна рампа за достъп и в Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, с. Веселиново, община „Тунджа“, област Ямбол.

Най-често допълнителната подкрепа включва работа по конкретен случай, психосоциална-рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и рехабилитация на физически увреждания.

- **Социални услуги в подкрепа на приобщаващото образование.**

- **Общностен център с кабинет за ранна интервенция на уврежданията**

- Общностният център е създаден по проект BG0MOP001-2.004-0059 „Желани пространства – комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

- Разполага с кабинет за ранна интервенция на уврежданията, като услугите се предоставят в изградените зони за семейна подкрепа в детските градини, както и като мобилни услуги в 44 населени места на територията на общината. Предоставят се интегрирани услуги за ранно детско развитие: ранна интервенция на уврежданията; индивидуална педагогическа подкрепа на деца с увреждания; психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения; семейно консултиране и подкрепа; индивидуална и групова работа с деца и родители, включително с деца и родители, които не са от уязвими групи, с цел посещаване на детска градина; здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията; допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище.

- Услугите са насочени към деца до 7-годишна възраст от уязвими групи, включително деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители.

- **Център за семейно консултиране и активно приобщаване**

- В началото на 2022 година приключи работата на Център за семейно консултиране и активно приобщаване в Народно читалище „Просвета-1910“, с.Тенево, община „Тунджа“, който е разкрит по проект „Заедно с децата и техните семейства - Център за семейно консултиране и активно приобщаване“ по процедура BG05M9OP001-2.077 МИГ Тунджа „Активно приобщаване с оглед насърчаване на равните възможности, подобряване достъпа до социални и здравни услуги и по-добра пригодност за заетост“. Дейността на Центъра е насочена към предлагане на комплексни услуги за подкрепа и в защита най-добрия интерес на лицата от целевите групи: деца в риск и техните семейства; семейства с деца, вкл. с увреждания; хора с увреждания и техните семейства; възрастни в риск, като се осигурят възможности за физическо, интелектуално и личностно развитие на потребителите, в процеса на социалното им включване, приобщаване и подобряване на социалните им умения. Чрез изпълнението на дейностите по проекта са създадени предпоставки за постигане на равни възможности и социална интеграция за тези рискови групи на територията на общината. В различните дейности по проекта са обхванати общо 37 деца до 18-годишна възраст, вкл. с увреждания.

- През септември 2022 г. приключи изпълнението на проект „Подобряване на достъпа до социални услуги и по-добра пригодност за заетост в община Тунджа“ по процедура BG05M9OP001-2.077 „Активно приобщаване с оглед насърчаване на равните възможности, подобряване достъпа до социални и здравни услуги и по-добра пригодност за заетост“ на МИГ-ТУНДЖА. При изпълнението на дейностите по проекта

е осъществена психологическа подкрепа и консултиране на деца за възстановяване и подобряване на връзките им със семейството; развитие на умения за живот; справяне с агресия, трудно поведение, подобряване на взаимоотношенията с връстници; педагогическа подкрепа на деца, които срещат трудности в училище; подкрепа на семейството, информиране и консултиране на родителите. Обхванати са общо 25 деца до 18-годишна възраст, вкл. с увреждания.

IV. Анализ на вътрешните (силни и слаби страни) и външните (възможности и заплахи) за средата фактори (SWOT)

Силни страни	Слаби страни
<p>Добро териториално разпределение на мрежата от детски градини и училища и осигурен достъп до предучилищно и училищно образование, вкл. професионално.</p> <p>Целенасочена и последователна политика за подобряване на обхвата в предучилищното образование чрез осигуряване на безплатен и сигурен транспорт за всички деца.</p> <p>Създадени условия за социално включване и подобряване на качеството на предучилищното образование и училищната готовност на децата чрез въвеждане в общинските детски градини задължителна предучилищна подготовка за децата, навършили 4 – годишна възраст .</p> <p>Осигурени условия за едносменен режим и целодневна организация на обучението с безплатно обедно хранене на всички ученици в общинските училища.</p> <p>Създадени условия за професионално образование с подкрепата и в партньорство с бизнеса, осигуряващо възможност за последваща трудова реализация в региона.</p> <p>Осигурена образователна STEM- среда в две общински училища.</p> <p>Осъществена подкрепа на процеса за дигитализация в образованието в малките населени места.</p> <p>Въведено обучение за придобиване на дигитални умения и осигурен достъп до дигитални ресурси.</p> <p>Създадени условия за мрежи и партньорство между общинските образователни институции, между образователните институции и други институции, вкл. НПО,</p>	<p>Неблагоприятна демографска ситуация и отрицателен естествен прираст.</p> <p>Ниско ниво на познавателни и социално-емоционални умения у деца, за които българския език не е майчин и/или живеят в семейства с нисък образователен статус на родителите.</p> <p>Наличие на „разделена“ грижа за децата в ранна детска възраст от 0 до 3 г., обезпечена предимно чрез проектно финансиране.</p> <p>Незадоволително ниво или липса на умения за прилагане на дигиталните технологии и инструменти на участниците в образователния процес /деца, учители, родители/.</p> <p>Застаряване в учителската професия, наличие на учители без необходимата квалификация и/или с недостатъчно професионален опит.</p> <p>Недостиг на квалифицирани учители и педагогически специалисти за осъществяване на дейностите по приобщаващо образование.</p> <p>Трудности при персонализация на обучението в зависимост от потребностите и интересите на конкретното дете или ученик.</p> <p>Трудности, свързани с работа в мултикултурна среда.</p> <p>Необходимост от осигуряване на достъпна архитектурна среда в голяма част от образователните институции.</p> <p>Необходимост от подобряване на комуникацията и единен подход между институциите, НПО, социалните услуги и др.</p>

<p>читалища, центрове за подкрепа за личностно развитие, социални услуги и др.</p> <p>Прилагане на програми за превенция и компенсирани на обучителни трудности.</p> <p>Подобряване на материалната база на училищата и детските градини.</p> <p>Осигуряване на подкрепяща среда на децата и учениците със специални образователни потребности.</p> <p>Създадени условия за развитие на креативност, творчество и иновации, занимания по интереси и извънкласни дейности.</p> <p>Активност на общинската администрация и на общинските образователни институции по отношение на решаване на проблеми на в образованието, включително във връзка с приобщаващото образование, чрез участие в проекти в оперативни програми, подкрепени от ЕС и др. донорски програми;</p> <p>Осигуряване на проектно финансиране по национални, европейски и международни финансови инструменти за реализиране на образователни политики и приоритети.</p> <p>Наличие на добър административен капацитет на Община "Тунджа" и на екипите на общинските образователни институции за реализация на проекти в образованието, включително с фокус върху приобщаващото образование.</p> <p>Създадени условия за родителско и гражданско участие в живота на образователните институции и в процеса на управление на образованието</p> <p>Реализирани инвестиции в обновяване и подобряване на материалната база в общинските детски градини и училища.</p>	<p>В подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.</p> <p>Трудности при изграждане и развиване на ефективни училищни общности и трайно взаимодействие с родителите за подобряване на резултатите от обучението, възпитанието и социализацията на децата и учениците.</p> <p>Недостатъчен мониторинг и оценка на въздействието от дейностите за подкрепа за личностно развитие и обмяна на практики за приобщаващо образование.</p> <p>Липса на добър опит и практика за осъществяване на приобщаващо образование в пандемична ситуация или в локдаун.</p>
Възможности	Заплахи
<p>Държавна и общинска финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини.</p> <p>Усъвършенстване на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти.</p>	<p>Негативни последици и влияние върху образователната система, произтичащо от ограниченията и рисковете от пандемията COVID – 19.</p>

<p>Делегиране на административни и финансови възможности на директорите на общинските детски градини.</p> <p>Целенасочена подкрепа и развитие на култура за иновации, креативност и споделяне на добри практики в областта на приобщаващото образование чрез обединяване и работа на институции в мрежа и на педагогическите специалисти и учителите в общности.</p> <p>Прилагане на интегриран подход при реализиране на приобщаващото образование.</p> <p>Подобряване на материалната база на образователните институции с оглед функционалната и пригодност за целите на приобщаващото образование.</p> <p>Създаване на възможности за изграждане на достъпна архитектурна среда</p> <p>Подобряване на условията за целодневна организация на обучението.</p> <p>Прилагане на система от мерки за осигуряване на пълен обхват на подлежащите на задължително образование</p> <p>Разширяване на възможностите за занимания по интереси, извънкласни и извънучилищни дейности</p> <p>Квалификация на учителите и педагогическите специалисти за осигуряване на пълноценна подкрепа за личностно развитие</p> <p>Развитие на система от мерки и стимули за привличане и мотивиране на млади учители и повишаване на привлекателността и авторитета на учителската професия</p> <p>Повишаване на мотивацията и ангажираността на родителите в процеса на формулиране и осъществяване на образователните политики и засилване участието им в живота на образователните институции.</p>	<p>Негативни демографски и миграционни процеси.</p> <p>Намаляване броя на децата в малките населени места</p> <p>Повишаване на дела на децата, чийто майчин език не е български и голям брой деца/ученици с обучителни трудности поради недостатъчно владение на български език.</p> <p>Застаряващ педагогически персонал и липса на достатъчно млади квалифицирани и мотивирани учители, способни да прилагат иновативни подходи и дигитални технологии.</p> <p>Слаба заинтересованост и ангажираност на значителна част от родителите на деца и ученици</p> <p>Слаба мотивация за учене при част от учениците.</p> <p>Недостатъчна квалификация на учители и педагогически специалисти за осъществяване на процеса на приобщаващо образование</p> <p>Липса на национален стандарт за ранна детска грижа</p>
--	--

Изводи

- Мрежата от образователни институции в Община „Тунджа“ е териториално разгърната и осигурява достъп до предучилищно и училищно образование за децата и учениците от всички населени места на територията на общината и от населени места от съседни общини. Осигурени са условия за средно професионално образование в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица и Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, община „Тунджа“.

- Налични базови условия и ресурси за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

- Дейностите за развитие на дарбите и интересите на децата и учениците са разнообразни и имат традиции. Извънкласна и извънучилищна дейност се организира за всички деца и ученици в съответствие с техните интереси и потребности от общинския център за подкрепа за личностно развитие – Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, както и в образователните институции чрез проектно и/или целево финансиране. Използват се и ресурсите на мрежата от народни читалища в населените места на територията на общината и на разкритите социални услуги в общността.

- На територията на община „Тунджа“ няма общински център за ресурсно подпомагане и допълнителната подкрепа се предоставя от специалисти от Регионалния център на територията на община Ямбол. При необходимост тази подкрепа се реализира от социални услуги в общността по проекти и/или може да бъде възлагана и на лицензирани доставчици на услуги.

- Общината и образователните институции прилагат целенасочена политика и междуинституционални механизми за превенция на отпадането на децата и учениците от образователната система. Необходимо е развитие на училищни общности, които да взаимодействат координирано за предотвратяване на риска от напускане на образователната система.

- Моделът на „образователният медиатор“ / социален работник доказва своята ефективност, включително и по отношение на приобщаващото образование. Образователната медиация и посредничество е необходимо да получи устойчивост и развитие, като държавно делегирана дейност по аналогия на здравната медиация.

- Община „Тунджа“ е разработила самостоятелно и продължава да прилага цялостни политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие, чрез финансиране на общински програми и проекти за спорт, превенция, здраве и социални дейности, осигуряване на специалисти.

- Създадени са условия за сътрудничество, партньорство и споделени ангажименти между участниците в процеса на образование, като е необходимо да бъдат въведени процедури за повишаване на координацията и ефективността от комуникацията и взаимодействието между тях.

- Осигуряват се допълнителни финансови ресурси по проекти, финансирани със средства по различните национални, европейски и международни програми и финансови инструменти, за целите на приобщаващото образование и в подкрепа на личностно развитие на децата и учениците и към постигане на положително въздействие върху местната общност.

- В образователните институции в системата на предучилищното и училищно образование се прилагат планове за квалификация на педагогическите специалисти, но е необходима целенасочена квалификация на учителите за придобиване на компетентности и умения за приобщаващо образование. Броят на педагогическите

специалисти като детски и училищни психолози, логопеди и др. е недостатъчен и се осигурява чрез проекти или социални услуги.

Заключение

Законът за предучилищно и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование определят регламентите на приобщаващото образование, като разписват междусекторните политики, интегрирана грижа и споделянето на ангажиментите между институциите в грижата и подкрепата на всички деца и ученици, съобразно техните потребности, интереси и с оглед създаване на оптимални условия и възможности за личностно развитие и участие във живота на общността.

Ценностите за личностното развитие и принципите на приобщаващото образование, което е част от правото на образование на всяко дете и ученик, изискват ангажираност на всички институции и заинтересовани страни, както и отговорното участие на родителската общност.

Приобщаващото образование е динамичен процес, който протича в реална среда и налага иновативни, адекватни и навременни мерки в съответствие с факторите на външно въздействие на средата, особено при неочаквани и продължителни пандемии като COVID-19, и използване в максимална степен консолидирано и гъвкаво наличните ресурси за преодоляване на последиците.

Приобщаващото образование изисква диалог и координиране на усилията между всички участници в образователния процес, органите на управление на държавно и местно ниво, с цел осигуряване на физическа, психологическа и социална подкрепа на децата и учениците за развиване на способностите и уменията на всяко дете и ученик, особено в ситуации, налагащи неприсъствено обучение, социална дистанция и изолация.

Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ е приет с Решение № ..... по Протокол № .... /..... 2023 г. на Общински съвет „Тунджа“.